

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

28 juni 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR CULTUUR, MEDIA EN SPORT

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Van Hecke tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over het erfgoedbeleid

Vraag om uitleg van de heer Felix Strackx tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de investeringssubsidie aan de VZW Vaarwater

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over het project Dorp op Stap en het cultuurparticipatiebeleid in het algemeen
Met redenen omklede motie

Commissie voor Cultuur, Media en Sport

Donderdag 28 juni 2001

WAARNEMEND VOORZITTER : Mevrouw Marijke Dillen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 9.40 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Van Hecke tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over het erfgoedbeleid

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Hecke tot de heer Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over het erfgoedbeleid.

Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik ben enigszins ontgoocheld. Naar aanleiding van de begrotingscontrole heb ik de inspanning gedaan om na te gaan wat in de verschillende cultuurdomeinen reeds werd gepresteerd, wat werd beloofd en wat de stand van zaken was. De begrotingscontrole was toch het moment om na te gaan hoever het stond met de verschillende voorstellen en ideeën.

Ik heb toen samen met een collega vragen gesteld over de beloofde conceptnota inzake het erfgoed, het voorkeurecht van bepaalde belangrijke stukken uit het erfgoed en het vooropgestelde decreet terzake. Mijnheer de minister, u hebt begin mei gezegd dat een en ander in uitvoering was en dat u in het najaar de teksten zou voorleggen aan het Vlaams Parlement.

Naar aanleiding van het Erfgoedweekend stonden er grote artikels in de krant. Men had het over de voorstelling van de beleidsbrief, een uitgebreide brochure die de overheid zou sturen naar de gemeenten, privé-instanties en alle betrokkenen. Ook

ging het over vier reglementen en subsidies die konden worden aangevraagd.

Er is inderdaad geen verplichting om de gegevens op een bepaald moment aan het parlement voor te leggen. Ik heb ondertussen vernomen dat reeds advies werd gevraagd aan de Raad voor Cultuur. De heer Mortier heeft eerst zijn project toegelicht in de stad, de provincie en het parlement. Daarna stapte hij naar de pers. Toen ik informatie vroeg, antwoordde men mij dat ik die in het najaar kon krijgen. Alle documenten zijn klaar en naar een belangrijke groep belanghebbenden gestuurd.

Ik heb zelf alle teksten uit het internet gedownload. Dat is geen manier van werken. Ik ben ontgoocheld dat we als oppositie geen inspraak hebben in het beleid. Ik vraag me af waar we mee bezig zijn. Bepaalde zaken worden in het vooruitzicht gesteld, terwijl alles, de brochures inclusief, al rond is.

Mijnheer de minister, wanneer kunnen we in het parlement over dit onderwerp spreken? Wat kan de impact daarvan nog zijn? De bevoegde adviesorganen hebben me ondertussen op de hoogte gebracht dat de Raad voor Cultuur wel degelijk werd geraadpleegd. Ik hoop dat u qua informatieverstrekking goede voornemens hebt voor de toekomst.

De voorzitter : Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Mevrouw de voorzitter, mevrouw Van Hecke, er heerst enige verwarring tussen verschillende soorten teksten en initiatieven. Ik geef toe dat ik bepaalde uitspraken heb gedaan tijdens de begrotingscontrole.

De beleidsvisie werd, zoals het hoort, opgenomen in de beleidsnota en verder uitgewerkt in de beleidsbrief Cultuur 2001, die aan het parlement werd voorgelegd. Hierin staat welke initiatieven

Anciaux

werden genomen. Het parlement heeft deze beleidsvisie goedgekeurd.

De achterstand op dit terrein is dermate catastrofaal dat een gesprek moeilijk was. Er waren immers weinig concrete voorbeelden over een mogelijke werking voorhanden. Tegelijkertijd is de nood op het terrein hoog en merkt men dat er talloze initiatieven door de basis worden genomen. Daarom is er nu een experimentele fase waarin enkele regelingen zijn opgestart die een verdere discussiebasis kunnen vormen. Om die een plaats te kunnen geven, is er een brochure uitgebracht met vooraan een tekst die de goedgekeurde beleidsvisie verder concretiseert. Achteraan werden een aantal verspreide regelingen samengebracht om voor het eerst een overzicht te krijgen.

Het ontbreken van dit cruciale veld in het huidige organisatieschema van administratie en adviesvoering maakte het nodig de initiatieven terzake voor te leggen aan de Raad voor Cultuur. Dit gebeurde met het ontwerp van decreet voor de bescherming van topstukken dat binnenkort zal worden voorgelegd aan het parlement. Daarmee zal Vlaanderen als één van de laatste regio's in Europa over een beschermingsregeling kunnen beschikken. Ook de vier experimentele regelingen, met het plaatje van het gehele opzet, werden voorgelegd aan de Raad voor Cultuur. U kunt de bemerkingen van de raad vinden in het verslag van 27 maart 2001.

Mevrouw Van Hecke, er is geen precedent waarbij een parlamentslid dergelijk verslag opvroeg, maar ik stel uw interesse voor deze adviesraad zeer op prijs en zal u dat verslag laten toesturen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Enkel de Jeugdraad stuurt het ons automatisch toe. De andere instanties doen dit niet. Ik stel voor dat de voorzitter aan de adviesraden vraagt telkens een verslag aan de commissie te sturen.

Minister Bert Anciaux : Ik heb daar helemaal geen probleem mee, integendeel. Ik engageer me ertoe elk advies van de raden aan de commissie door te spelen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Het is toch niet moeilijk om aan de raden te vragen dat ze dit automatisch doen !

Minister Bert Anciaux : In de bestuurlijke hervorming die ik voorbereid, nemen we ons voor te zorgen dat het cultureel erfgoed zowel binnen de ad-

ministratie, binnen de steunpuntconfederaties als binnen de adviesverlening een volwaardig domein wordt.

Ik wil zo snel mogelijk tot een decretale regeling komen waarbij ik de commissie voor Cultuur intensief wil betrekken bij de voorbereiding. Bij ontstentenis van een eigen decretaal bepaald platform hiervoor wil ik hier trouwens ook de Raad voor Cultuur verder bij betrekken.

Het experimentele kader is daarbij de eerste discussiebrok. Een daaruit voortvloeiende erfgoednota volgt in een tweede fase, een nota over een cultureel archiefbeleid in een derde en een ontwerp van decreet betreffende het cultureel erfgoed als een vierde.

Op vrij korte termijn zal het parlement hier in de plenaire vergadering een discussie over kunnen opstarten. Ik hoop daarvoor reeds met u en uw collega's in de commissie voor Cultuur omstandig van gedachten te hebben gewisseld. Laten we hier een prioritair punt van maken voor het najaar, nu een aantal andere grote discussies vergevorderd zijn.

Mevrouw Van Hecke, ik wil me publiek verontschuldigen. Ik heb – weliswaar niet met voorbedachten rade – mijn belofte aan de commissie niet nageleefd. Men heeft me in snelheid genomen. Ik had de decretale regeling die we nu voorbereiden in gedachten. Die is vanzelfsprekend gebaseerd op de experimentele regelingen die we hebben opgestart. Toen ik dat in de maand mei aan deze commissie meedeelde, wist ik dat we al vergevorderd waren met de voorbereiding van een aantal decretale regelingen. Ik was echter vergeten dat ik had gevraagd ze in een brochure te bundelen en ze naar de betrokkenen te sturen.

Op het moment dat we die brochure aan de pers hebben voorgesteld, heb ik ze in allerijl aan de commissieleden bezorgd. Dat was echter in tegenstelling met wat ik hier tijdens de begrotingscontrole had aangekondigd. Ik had gezegd dat ik, vooraleer de buitenwereld in te lichten, de aangekondigde conceptnota in de commissie zou presenteren.

We moeten misschien nog meer de commissie als een bondgenoot zien om een beleid uit te tekenen. Mijn medewerkers en de administratie hebben nog niet die reflex. Ik kan bijvoorbeeld verwijzen naar de hoorzitting over de orkesten. Binnen het kabinet en de administratie is er enige terughoudendheid. Men vraagt zich af of ik bepaalde zaken wel kan voorleggen zonder dat ik een bepaalde beslis-

Anciaux

sing heb genomen. Ik vind net dat op het moment dat de procedure van de structurele beoordeling nog niet is gestart, een openbare hoorzitting vanzelfsprekend en nuttig is, al was het maar omdat de betrokkenen recht hebben op een antwoord van de deskundigen. Ik beschouw het parlement meer als een bondgenoot.

Wat deze zaak betreft, neem ik de schuld op mij. Ik was van plan een bespreking te houden in de commissie vooraleer de buitenwereld in te lichten. We zijn zelf te snel gegaan. De brochures waren echter klaar en ik wou niet langer wachten. De betrokkenen wisten immers ook dat we bezig waren met de experimentele fase. De experimenten bundelen in een brochure leek me nodig omdat er weinig of geen beleidservaring was waarop men zich kon baseren. Ik geef toe dat ik de zaak eerst in de commissie had moeten bespreken.

De voorzitter : Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mijnheer de minister, u hoeft zich niet zo uitvoerig te verontschuldigen. Het was immers ook omwille van de timing van het Erfgoedweekend dat u tegen die datum klaar wou zijn.

Er blijft nog één vraag. De beleidsbrief Cultureel Erfgoed is al ten dele uitgevoerd, maar de uitgangspunten ervan werden hier niet besproken. We hadden daar echter graag van gedachten over gewisseld vooraleer hij werd uitgevoerd, al was dat dan maar een experimentele fase.

We hebben in het verleden getracht technieken te vinden om de informatie optimaal te laten doorstromen. Omdat in de culturele sector heel wat meer adviesraden actief zijn dan in andere domeinen, was er een soort van gentlemen's agreement. Als er een document naar een adviesorgaan ging, werd dat al meegedeeld aan de parlementsleden. Het was weliswaar niet de bedoeling om het dan al te bespreken, maar het adviesorgaan formuleert vaak opmerkingen en consulteert, gezien de aard van de materie, vaak de parlementsleden, die dan moeten antwoorden dat ze moeten wachten om de tekst te krijgen tot het officiële moment waarop die naar de Raad van State gaat.

Door het gentlemen's agreement werd de tekst ter informatie al eerder naar de commissieleden gezonden, uiteraard onder voorbehoud. Dat vergemakkelijkte ook de timing. Ik stel voor om dat op-

nieuw te doen. In het beleidsdomein Cultureel Erfgoed heeft de tekst op dat moment immers al wat vorm. We nemen ons alvast voor om het parlement iets eerder dan het publiek te informeren. Ik heb de gewoonte te geloven in de goede trouw tot de kwade wil bewezen is.

De voorzitter : Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Tot dat laatste wil ik graag de opdracht geven.

Het is niet zo dat er naar aanleiding van de beleidsnota nog geen debat omtrent erfgoed in de commissie is geweest. Bij de bespreking van de beleidsbrief is de beleidsvisie, ook op erfgoed, vanzelfsprekend wel besproken. Ik geef evenwel toe dat het beloofde debat over de specifieke beleidsnota Cultureel Erfgoed – eigenlijk de brochure die we hebben rondgestuurd – niet heeft plaatsgehad.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

De vergadering is geschorst.

– *De vergadering wordt geschorst om 9.57 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 10.12 uur.*

– *Mevrouw Mieke Van Hecke treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Felix Strackx tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de investeringssubsidie aan de VZW Vaarwater

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Strackx tot de heer Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de investeringssubsidie aan de VZW Vaarwater.

De heer Felix Strackx : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, een jaar geleden besliste de minister een investeringssubsidie van 15 miljoen frank – later opgetrokken tot 17 miljoen frank – toe te kennen aan de Gentse VZW Vaarwater. Dat bedrag moest dienen voor het restaureren en ombouwen van de voormalige rockboot Basilea tot een muziek- en jeugdcentrum.

Strackx

In feite was de Basilea op dat moment niet meer dan een hoop oud roest dat ternauwernood nog bleef drijven. Dat bleek overduidelijk uit de expertiseverslagen. De restauratiewerken werden destijds geraamd op meer dan 43 miljoen frank, maar dat was gezien de expertiseverslagen bijzonder laag geschat. Bovendien was de volledige inrichting van de lokalen nog niet inbegrepen. Ook de provincie en de stad Gent kwamen met subsidies over de brug, maar alles samen kreeg de VZW niet eens de helft van de restauratiekosten bij elkaar.

Mijnheer de minister, hebt u hier geen geld gestort in een bodemloze put, voor een hopeloos project dat reeds op voorhand tot mislukken gedoemd was? Had u dat geld niet nuttiger kunnen investeren ten bate van de Gentse jeugd? Ook de Gentse Jeugdraad plaatste destijds vraagtekens bij de haalbaarheid van het project.

Ook over de VZW Vaarwater zelf kunnen vragen worden gesteld. De VZW bestaat uit drie andere VZW's, waarvan er een – Lejo – zich inmiddels uit het project heeft teruggetrokken om met een eigen project te beginnen. De VZW heeft sinds 1997 nog geen enkele betaling gedaan voor het gebruik van de boot, noch voor de huur, noch voor de waarborg, noch voor de vergoeding voor de sleepkosten, de herstellingen, de expertises, enzovoort.

Naar de ledenlijst van de VZW hebben we vrij lang moeten zoeken. Uiteindelijk hebben we er een gevonden, die van 1998 dateert. De maatschappelijke zetel van de VZW is vreemd genoeg gevestigd in een gebouw van de stad Gent. Ik vraag me dus af of die VZW wel helemaal in orde is.

Mijnheer de minister, hoever is het project al gevorderd? Hoeveel subsidie werd reeds uitbetaald? Hebt u destijds een onderzoek naar de VZW Vaarwater ingesteld? Wanneer zou de boot uiteindelijk in gebruik kunnen worden genomen?

De voorzitter : Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Mevrouw de voorzitter, collega's, jeugdcultuur is een prominent aandachtspunt in mijn cultuur- en jeugdbeleid. Voor het eerst ontwikkelen we op Vlaams niveau een beleid ten aanzien van deze materie, en worden middelen gereserveerd om tegemoet te komen aan vragen uit het veld. De infrastructurele noden zijn de meest voelbare. Daarom wil ik aan lagere overheden – of liever lokale overheden want ze zijn niet lager –

een signaal geven dat er geïnvesteerd moet worden in infrastructuur voor jeugdcultuur.

Jeugdinfrastructuur met een supraregionale uitstraling en een multifunctionele werking kan worden gesteund in toepassing van het reglement op de subsidiëring van culturele infrastructuur van bovenlokaal belang. Belangrijk is tevens dat zo'n project van onderuit groeit en niet wordt opgelegd of gedropt vanuit het beleid. Het is niet de bedoeling nieuwe structuren op te zetten waarvoor nieuw werkingsgeld moet worden vrijgemaakt. We wensen daarentegen de bestaande werking te ondersteunen bij het aankopen, verbouwen of uitbreiden van infrastructuur.

In de realiteit zien we dat heel wat organisaties samen een aanvraag indienen, bijvoorbeeld een muziekclub samen met een landelijke jeugdwerkvereniging en de plaatselijke jeugdraad. Op die manier biedt het project een garantie voor het bereik, het goed beheer en de inbedding in de lokale situatie.

Vaarwater is een koepel-VZW waarin drie verenigingen zijn samengebracht. Eén ervan is Jeugd en Stad, een landelijke jeugdwerkvereniging die werkzaam is in Brussel, Antwerpen en Gent, en die een uitstekende reputatie heeft in het jeugdwerkveld. De tweede is Lejo, eveneens een landelijke jeugdwerkvereniging, die ook een programma deeltijdse vorming opzet. Jongeren renoveren de Basilea in die deeltijdse vorming. De derde is Democracy, een muziekclub die werd erkend in toepassing van het muziekdecreet. Zo garandeert de werking van dit centrum het bereik van een ruime doelgroep van jongeren uit Gent en van daarbuiten.

Alhoewel ze niet de eigenlijke vragen betreffen, zou de vraagsteller zich toch beter moeten inlichten vooraleer bepaalde beweringen te uiten. We hebben zelf inlichtingen ingewonnen. Mijnheer Strackx, uw bewering over de expertiseverslagen bleek verkeerd te zijn. Er bestaan weliswaar negatieve expertiseverslagen, maar die gaan over de vaarcapaciteit van het schip. De VZW Vaarwater heeft echter een externe expertise laten verrichten en uit de samspraak tussen de architect, de haven en de expert, is gebleken dat de boot geschikt is voor wat Vaarwater ermee wil aanvangen. Bij het opmaken van zijn advies kende de Gentse jeugdraad het bestaan van deze expertise nog niet, en baseerde hij zich op de vroegere verhalen.

Dat de VZW sinds 1997 geen betalingen deed voor de boot, is louter te verklaren door het feit dat zij er toen geen eigenaar van was. De VZW Vaarwater

Anciaux

kocht de boot in mei 2000, en legde een financieringsplan voor waarin in een afbetalingsplan was voorzien. De ledenlijst is in orde gebracht en de zetel van de VZW is gevestigd in de Penitentenstraat in een gebouw dat, in tegenstelling tot uw bewering, geen eigendom is van de stad Gent.

Het project is nu in de voorbereidings- en aanbestedingsfase voor de restauratie. Tot op vandaag werden nog geen subsidies uitbetaald. U vroeg of ik destijds een onderzoek heb ingesteld naar de VZW Vaarwater. Ik heb hierboven reeds een antwoord gegeven over de samenstelling en de geloofwaardigheid van de VZW. Bij de zakelijke beoordeling van het dossier ben ik voortgegaan op een uitgewerkt investerings- en financieringsplan van de VZW Vaarwater, dat moest bewijzen dat er buiten de subsidiëring door de Vlaamse Gemeenschap voldoende andere middelen beschikbaar waren om het project tot een goed einde te brengen. Ik heb ook een exploitatiebudget laten voorleggen, waaruit moest blijken dat de werking over de komende jaren kon worden gegarandeerd.

In het besluit houdende de toekenning van de subsidie heb ik verscheidene voorwaarden opgenomen, waar de uitbetaling aan onderworpen is. Ik noem vijf van die voorwaarden. Ten eerste moet het bewijs worden geleverd dat de in het financieringsplan vermelde andere financieringsmiddelen, zowel leningen als subsidies van andere overheden, voorhanden zijn.

Ten tweede moet er een overeenkomst zijn tot terugbetaling van de subsidie bij vervreemding of bestemmingswijziging van de betoelaagde infrastructuur. Ik meen dat ik de eerste minister van Cultuur ben die zo'n – nochtans vanzelfsprekende – clausule laat opnemen in een subsidiebesluit voor infrastructuur. In het beleidsdomein Welzijn bestaat dat al, maar bij Cultuur nog niet. We zullen in de toekomst altijd zo'n clausule opnemen.

Ten derde moet er een notariële volmacht zijn tot inpandname van de betoelaagde infrastructuur door de subsidiegever, om bovenstaande verbintenissen te waarborgen.

Ten vierde moet de gebruikelijke uitbetaling gebeuren naargelang de vordering der werken en op zicht van de vorderingsstaten en facturen, wat gecontroleerd wordt door de dienst Gesubsidieerde Infrastructuur.

Ten vijfde moet er een uitdrukkelijke toelating zijn van de VZW tot controle door de Vlaamse Gemeenschap op de instandhouding van het betoelaagde goed en op de financiële toestand van de VZW.

De VZW is alle bovenvermelde formaliteiten aan het vervullen om de eerste uitbetaling van de subsidie mogelijk te maken.

Op uw vierde vraag, namelijk het tijdstip van ingebruikname van de boot, moet ik u het antwoord schuldig blijven. Ik neem aan dat dit gebeurt van zodra de restauratie voltooid is.

De voorzitter : De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Ik dank de minister voor zijn uitvoerig antwoord.

Ik betwist niet dat u in infrastructuur voor jeugdcultuur investeert, maar dit project lijkt me wel van twijfelachtig allooi. Dit blijkt duidelijk uit de verslagen van de expertenbureaus. Ik heb hier twee expertiseverslagen voor mij liggen, namelijk het summiere verslag van de BVBA Beck en het meer uitgebreide verslag van Techmar. In die verslagen gaat het niet eens om de vaarcapaciteiten van de boot, maar wel om alles wat dient te gebeuren om hem drijvende te houden. Het is nooit de bedoeling geweest om ermee uit te varen. Zo iets zou technisch uitgesloten zijn. Ik zal u die verslagen na de vergadering bezorgen. U kunt er zelf in lezen dat het schip door en door verroest is.

Uit de verslagen van de rechtbank van eerste aanleg blijkt duidelijk dat de VZW gevestigd is in een gebouw dat eigendom is van de stad Gent. (*Opmerking van de heer Dany Vandebossche*)

Mijnheer de minister, eigenlijk wil ik u vragen of u met dat geld geen nuttigere dingen zou kunnen doen. Zal de VZW er ooit in slagen dit project tot een goed einde te brengen? Ik heb daar grote twijfels over. U hebt nu 17 miljoen frank toegekend, maar u zult zien dat men snel aan uw mouw zal komen trekken met de vraag naar nog meer subsidies. Ik vrees dus dat dit een eindeloos financieel verhaal wordt.

De voorzitter : Door de treinstaking kon de heer Vandebossche hier niet tijdig aanwezig zijn. Ik ben daarom bereid ook hem nu het woord te verlenen.

De heer Vandebossche heeft het woord.

De heer Dany Vandebossche : Ik zal onmiddellijk open kaart spelen.

Ik ben de voorzitter van de VZW Vaarwater. De heren van het Vlaams Blok, meer bepaald de heer Tanguy Veys die hier naast de heer Strackx zit, hebben hierover reeds vragen gesteld in de gemeenteraad en in de provincieraad. Nu wordt hierover een vraag gesteld in het Vlaams Parlement. Misschien wordt de volgende stap wel de Raad van Europa of de Europese Commissie.

Ik heb het antwoord van de minister niet gehoord, maar ik neem aan dat dit op correcte informatie berust.

Het verwondert mij dat deze vraag van de heer Strackx komt, maar dat is zijn volste recht. Voor zijn vraag baseert hij zich evenwel op de situatie anno 1989. Hij holt dus volledig achter de feiten aan en daarom zou hij beter een nieuwe vraag indienen : eerst in de gemeenteraad, dan in de provincieraad en pas later in het Vlaams Parlement.

De voorzitter : Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Ik heb enkel duidelijk willen maken dat die expertiseverslagen mijns inziens niet zeggen wat u hebt beweerd, namelijk dat de Basilea niets meer is dan een hoop roest die nauwelijks nog blijft drijven.

De heer Felix Strackx : Hij is al eens gezonken !

Minister Bert Anciaux : Er is bij mij ook een externe expertise ingediend door de VZW Vaarwater en uit de samenspraak tussen de architect, de haven en de expert is gebleken dat de boot geschikt is voor wat de VZW Vaarwater ermee wil aanvangen en waarvoor een subsidiëringaanvraag is ingediend, namelijk het voorzien in jeugdinfrastructuur. Men voegt daar wel aan toe dat restauratie onontbeerlijk is.

U vraagt mij of er geen nuttigere projecten zijn. Het antwoord op die vraag moet uiteraard het voorwerp van een grondige afweging uitmaken.

Ik heb in ieder geval geen enkele aanwijzing dat we hier met een financieel rampendossier te maken hebben. Er is een bedrag toegekend, en u weet dat dit vastgelegd is zodat we de mogelijkheid hebben dit binnen enkele jaren uit te betalen.

We hebben zeker geen blanco cheque gegeven. We hebben heel wat vragen gesteld en bij ministerieel besluit hebben we diverse voorwaarden gesteld. In

ieder geval boezemen dit project en de erbij betrokken partners mij het volste vertrouwen in.

Het feit dat men in Gent op die plaats een jeugdinfrastructuur wil tot stand brengen, komt mijns inziens tegemoet aan onze bezorgdheid – zeker ten aanzien van de grootsteden – om in die noodzakelijke jeugdinfrastructuur te voorzien. Ook de daartoe opgerichte ad hoc beoordelingscommissie vond dit een prima dossier met voldoende geloofwaardigheid. Tot het tegendeel bewezen is, heb ik dus geen enkele reden om in dit dossier angstvallig op te treden. Uiteraard moet een en ander met de nodige omzichtigheid en correctheid gebeuren, maar dat zou bij wijze van spreken ook het geval zijn indien de paus een dossier zou indienen.

Stel deze aangelegenheid alstublieft niet voor alsof we in een heksenjacht zitten. Uit dit project blijkt een schitterende visie op de jeugd en het kan voor 100 percent op mijn steun rekenen, weliswaar met de nodige voorzorgsmaatregelen die bij een goed bestuur passen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over het project Dorp op Stap en het cultuurparticipatiebeleid in het algemeen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Librecht tot de heer Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over het project Dorp op Stap en het cultuurparticipatiebeleid in het algemeen.

De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, met het project 'Dorp op Stap' wil de minister de bevolking weghalen van de televisie en meer cultuur laten beleven.

Dit project is reeds uitvoerig in de pers aan bod gekomen. Ik zal het dus inhoudelijk niet verder toelichten.

Librecht

Het is niet mijn bedoeling dit project negatief te viseren. Ik wens dit project enkel aan te grijpen als uitgangspunt om even het participatiebeleid in beeld te brengen en om aan de hand daarvan de uitbreidende aandacht te vragen voor enkele cultuurparticipatieve beleidstendensen.

Uiteraard moet de grootste aandacht worden besteed aan cultuurparticipatie, ook en vooral met betrekking tot een zo sociaal en gediversifieerd mogelijk deelnemersveld. Dit project zou dan ook kunnen worden beschouwd als een deel van een experimenterend impulsbeleid : experimenterend in de zin van proefondervindelijk en impulsgevend in de zin van aandrift, drang, prikkel en de geestelijke werkzaamheid aansporend. In dit geval zouden we er erg gelukkig mee zijn.

Toch zijn er bij aandachtige lezing heel wat factoren die deze aanzet wel bezwarend kunnen tekenen. Eerst wens ik het te hebben over de kosten versus de baten. Een volksgemeenschap die geen geldelijke steun over heeft voor haar eigen cultuur, pleegt een aanslag op haar identiteit. We kunnen niet zeggen dat u geen geld zou over hebben voor cultuur, wel integendeel. Ik heb de indruk dat thans gul met geld wordt omgesprongen en misschien is dat wel goed. Deze stelregel geldt dan ook niet op het beleid dat hier van toepassing is.

Toch moeten ook hier de door de belastingbetaler of door de sponsor geleverde fondsen op hun ernst en hun gerichte rationaliteit worden aangewend. Het lijkt geen twijfel dat dergelijk opzet heel wat geld zal kosten. Het lijkt al evenmin twijfel dat een eerlijke, onbevooroordeelde evaluerende kosten- en batenanalyse achteraf uiterst negatief zal uitvallen, althans als men het volksopvoedend en het cultureel effect ervan en niet het showelement en een bepaalde vorm van branie in rekening brengt.

In de tweede plaats wens ik even stil te staan bij de participatieve en volksopvoedende meerwaarde versus wat ik een impulsief effect zou durven noemen. Cultuurparticipatie en volksopvoeding zijn de primordiale streefdoelen in elk cultuurbeleid, maar tevens zijn ze één van de meest veeleisende en subtiële opgaven qua inhoud, planning, begeleiding en klemtonen. Mijns inziens zijn toegankelijkheid, aangepaste acts en vrije keuze bij elke vorm van cultuureducatie heilige principes. Een willekeurig gedeelte van een dorpsbevolking – met alle leeftijden, alle bevolkingsgroepen, alle rangen en standen, alle strekkingen en gezindheden, alle meningen en opvattingen – laten ophalen met bussen om

een door instanties geprogrammeerde en opgelegde kunstact te gaan beleven, is bij deze waarschijnlijk cultuurpedagogisch waardeloos. Het opzet blijft immers erg vluchtig en doet bepaald gemanipuleerd aan. Het mist een beklivende en vrijblijvende inhoud. Het is zeer twijfelachtig dat een geforceerd cultureel aanbod voor een buitengewoon homogeen en onvoorbereid publiek de beoogde cultuurinteresse zou opwekken. Ook deze evaluatie, namelijk die van de participatieve en opvoedende waarde, zou bij de initiatiefnemers wel eens erg ontvullend kunnen werken.

Ten derde wil ik het hebben over individuele vrijheid versus betutteling. De primordiale stelregel in heel het kunstgegeven is en blijft nog steeds de persoonlijke vrijheid van handelen, kiezen én participeren. Dit initiatief staat met zijn sturende betutteling toch wel haaks op deze initiële stelregel. Het is erg onwaarschijnlijk dat een – uiteraard goed bedoelde, maar tevens erg strikte – leiding enige invloed kan hebben op de geesteshouding en de culturele ambitie van de man in de straat. Ik ben er nog steeds van overtuigd dat elke vorm van beleurende impulsiviteit en culturele zevenmijlslarzen erg contraproductief kunnen zijn. Het resultaat hiervan is dat velen al snel afhaken en zich voor lange tijd of voor altijd in een cocon van culturele apathie inspinnen.

Daarom pleiten we voor een essentiële aandacht en voor een gevoelige uitbreiding van bescheiden en aangepaste plaatselijke projecten die zich uiteraard vanuit een socialiserende bekommernis blijvend richten op een zo groot en tegelijk zo specifiek mogelijk doelpubliek. Het heeft geen zin culturele barnumprojecten op te zetten als die niet zorgvuldig op hun toepasselijkheid en hun gerichtheid zijn getest.

Sta me toe dit te illustreren met een voorbeeld. Ik heb jarenlang basis- en middelbare scholen en Vlaamse parochiezalen afgeschuimd met literaire lezingen. Het waren bijzonder bescheiden, gemoeidelijke, pretentie- en prestigeloze ontmoetingen. Toch heb ik daarbij nooit eerder in mijn leven een echter en hechter gevoel gehad van wat culturele socialisering en participatie betekent. Dit bescheiden voorbeeld is mijns inziens betekendend in dit betoog.

Een eenvoudig en ongekunsteld toegankelijkheidsbeleid kan, in alle rust en ver van elke prestige-drang, nieuwe, boeiende, positieve opdrachten meegeven aan werk- en adviesgroepen, aan kunstenaars en specialisten om, vanuit een eerlijke, maatschappelijke en culturele bezorgdheid een ver-

Librecht

nieuwd en verantwoord cultuurbeleid te helpen realiseren.

De echte volksoopvoeding, de echte cultuurparticipatie ligt op niveaus van geleidelijkheid, initiërende voorzichtigheid en eigenheid : dicht bij de mensen zelf, deel uitmakend van hun vertrouwd milieu, alluderend op hun specifieke belangstelling en hun geestelijke noden. Pas als die basis is gelegd, kan men opbouwen naar hogere inhouden en naar een meer grenzeloze beleving.

Mijnheer de minister, denkt u dat u, op de manier zoals in dit project wordt voorgesteld, de bevolking blijvend zult interesseren voor kunst ? Wie ziet bij dergelijke projecten toe op de aard en de kwaliteit van het aangeboden ? Hoe kan de culturele toegankelijkheid, als pedagogische stelregel voor iedere geestelijke initiatie, hier worden gegarandeerd ?

Vindt u de kosten en de baten bij dergelijk project evenwichtig verantwoord ? Welke culturele meerwaarde meent u te kunnen vaststellen in vluchtige en veeleer extravagante initiatieven ? Voorziet u ook in bescheiden, maar beklijvende cultuurparticipatieve projecten ? Welke accenten van geleidelijkheid, initiërende voorzichtigheid en eigenheid meent u in uw participatiebeleid te kunnen aanstippen ?

De voorzitter : Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Mevrouw de voorzitter, mijnheer Librecht, in uw interpellatie neemt u een aantal stellingen in, waar ik mij in grote mate bij kan aansluiten. Ik ben het ermee eens dat een beleid ook rekening moet houden met kosten-batenvergelijkingen en op een verantwoorde manier moet investeren. Ik ben het ermee eens dat een participatiebeleid nooit kan uitgaan van een verplichting. Dat is niet alleen wettelijk onmogelijk, maar druist ook in tegen een beleidsvisie die gestoeld is op het geven van stimulansen. Een nuance die men hierop kan maken, is de kennismaking met kunst die aangeboden wordt binnen het verplicht onderwijs.

Ik ben het ook met u eens als u zegt dat cultuurparticipatie stimuleren een langetermijnproces is waarin niet met culturele zevenmijlslaarzen gestapt kan worden. Dat proces veronderstelt, zoals u terecht stelt, een verscheidenheid aan beleidsinitiatieven, dicht bij de burger, veel geduld, volksoopvoeding, enzovoorts.

Maar ondanks, of juist dankzij deze eensgezindheid, ben ik het ook grondig met u oneens. U stelt dat de verschillende initiatieven die onder het project 'Dorp op Stap' vallen veeleer contraproductief zullen zijn. U stelt een aantal kritische vragen, waar ik punctueel op zal antwoorden.

Mijnheer Librecht, u vroeg me of ik denk dat door dit project de bevolking blijvend geïnteresseerd zal zijn in kunst. Hierop antwoorden met 'ja' of 'nee' is onmogelijk. Het is 'nee' omdat ik niet de valse hoop koester dat elke vrouw, elke man, elke jongere, elk kind dat in dit project kennismaking met een kunstvorm, voor de rest van zijn of haar leven een interesse voor kunst zal hebben. Maar mijn antwoord is ook 'ja' omdat ik er tegelijk van overtuigd ben dat een eenmalige kennismaking met kunst ook heel wat zal losweken.

Het feit alleen dat een dorp samen op stap gaat, is al bijzonder. Het kan het sociaal weefsel versterken en zal ongetwijfeld effecten hebben op de gesprekken tussen deze mensen. Dat op zich loont reeds de moeite. Is het niet indrukwekkend ervoor te zorgen dat burens met elkaar praten over de toneelvoorstelling of de tentoonstelling die ze gezien hebben ? Misschien is het al geweldig als burens tout court opnieuw met elkaar praten. Ik koester niet de ambitie om mijn volk te leren lezen of naar het theater te laten gaan, maar ik wil wel een beleid voeren dat de mensen laat voelen dat cultuur er niet alleen is voor een elite.

Op uw tweede vraag wens ik te antwoorden met een wedervraag. Is de kwaliteit van de culturele instellingen als het Paleis voor Schone Kunsten of andere cultuurtempels in Vlaanderen twijfelachtig ? Ik geloof van niet. De culturele instellingen die gesubsidieerd worden door de Vlaamse Gemeenschap hebben hun sporen verdiend en brengen een kwalitatief aanbod. Nu die aanbodzijde een bepaald niveau heeft bereikt, is het ook tijd om aan de vraagzijde te werken. Daarover gaat 'Dorp op Stap'. Het is bovendien essentieel dat de vrijheid van de kunstenaar absoluut wordt gewaarborgd.

U had het ook over 'geestelijke initiatie'. Voor zover ik begrijp wat u bedoelt met die term zal ik de vraag beantwoorden. Het is de opdracht van culturele instellingen om een beleid te voeren waarbij het evenwicht tussen laagdrempeligheid en artistiek niveau maximaal wordt bereikt. Ik geef een voorbeeld. De AB in Brussel programmeert heel wat publiekstrekkingen, grote namen, bekende figuren, maar de AB programmeert ook beginnende artiesten, moeilijkere genres, experimentele mu-

Anciaux

ziek en theater, vaak als voor- of naprogramma van die grote namen. Met andere woorden, de AB zorgt voor toeleiding naar die minder bekende en soms minder toegankelijke artiesten.

Een ander voorbeeld. Culturele centra zouden ervoor kunnen kiezen om een programma samen te stellen met alleen namen als Geert Hoste, Helmut Lotti, Raymond van het Groenewoud, en ga zo maar door. De zalen zouden elke week uitverkocht zijn. De centra kiezen daar echter gelukkig niet voor. Naast die zekerheden kiezen ze ook voor onzekerheden, nemen ze risico's en programmeren ze onbekende talenten, plaatsen iets moeilijker tentoonstellingen, vragen dansgroepen, klassieke orkesten en andere voorstellingen die niet bekend staan als publiekstrekkingen. U hebt net zelf gezegd dat men ook risico's moet nemen.

Ik ben ervan overtuigd dat niet elke voorstelling, elke tentoonstelling, elke redevoering voor het bevattingsvermogen van iedereen toegankelijk moet zijn. Het is niet omdat je niet elke dimensie van een kunstwerk doorziet dat je er niets aan hebt. Het S.M.A.K heeft dit al meermaals bewezen. Het gaat erom dat men iets meemaakt als men aan kunst participeert. Dit zal voor elke persoon verschillend zijn. Het gaat er dus om de onverschilligheid voor kunst weg te werken. Dat is nog een andere doelstelling dan de liefde voor kunst bij mensen op te wekken. Dat is ook zeer nobel. Door de onverschilligheid weg te werken zal men de onverschilligheid in het algemeen wegwerken.

Het gaat dus niet om het opvoeden van het volk, alsof we neerkijken op degenen die kunst niet machtig zijn, het gaat erom mensen warm te maken voor cultuur, ze iets te laten voelen. Dat mag ook leiden tot uitspraken als 'dit vind ik lelijk'.

Of de kosten en baten bij zo'n project evenwichtig zijn verantwoord, valt moeilijk te beantwoorden. Een gelijkaardige vraag is bijvoorbeeld of 3.000 frank voor een ticket voor de opera teveel is, of 250 frank voor een filmticket. Wat heb je over voor kunst?

Om de kosten en de baten af te wegen, moeten we eerst weten welke baten we willen bereiken. Ik heb daarnet geschetst welke doelstellingen ik heb met een participatiebeleid in het algemeen. De doelstelling die vooropstaat met het project 'Dorp op Stap' is gelijkaardig.

De heer De Brabander, mevrouw Desmet en mevrouw Van Winkel onderzochten in het kader van de cultuurstudies verschillende factoren die de cultuurdeelname beïnvloeden. De factoren die zij vooropstelden, zijn de culturele competentie van het publiek, statusoverwegingen, de beschikbare tijd, financiële bestedingsruimte en de ruimtelijke aspecten. Onder andere de moeilijkheden die mensen ondervinden om zich te verplaatsen van en naar de culturele instellingen, is een participatiedrempel.

Door het project 'Dorp op Stap' wordt deze drempel overwonnen. Daarnaast worden ook elementen van statusoverwegingen aangepakt, naast culturele competentie en de financiële drempels. Het gaat met andere woorden om een project dat een antwoord biedt op verschillende van de participatiedrempels en een kennismaking met kunst mogelijk maakt. Het overwinnen van deze drempels kost geld, het vervoer kost geld, de tickets kosten geld, enzovoort, maar toch denk ik dat de baten opwegen tegen de kosten.

De meerwaarde van dit project is dat het veel meer is dan het opzetten van een eenmalige deelname van heel wat mensen aan kunst. Het is het onderdompelen van een gemeenschap in cultuur. Het feit dat je niet alleen de mensen zelf, maar ook hun bureaus, de uitbaters van de winkels, de postbode, enzovoort meeneemt, zorgt ervoor dat er een gesprek op gang komt en een dynamiek kan ontstaan die heel positieve effecten kan hebben.

Het feit dat het dorp een gezamenlijk verhaal deelt, kan ook een heel goede invloed hebben op de eenheid van die gemeenschap. Daarenboven creëert de media-aandacht die het project krijgt, ook een sfeer waarin cultuurparticipatie iets van iedereen wordt. Ook de media spelen een rol in het verhogen van de cultuurparticipatie. Die aandacht is er vandaag wel degelijk.

Ik vind het dan ook onterecht om te spreken van vluchtige en extravagante initiatieven. Het is niet omdat het een groots initiatief is, dat het extravagant mag worden genoemd. Evenmin kan het vluchtig worden genoemd omdat het maar één dag in beslag neemt. Een dorp dat mee op stap ging, zal die uitstap niet snel vergeten.

U vroeg of ik ook in bescheiden maar beklijvende projecten voorzie. Het is nooit mijn intentie geweest om bescheiden te zijn in mijn beleid. Het verhogen van de cultuurparticipatie als centrale doelstelling in het cultuurbeleid, veronderstelt een beleid waarin we onze nek durven uitsteken, en

Anciaux

heilige huisjes in vraag durven stellen. Ik durf te stellen dat ik dat al enkele malen heb gedaan.

In mijn beleidsnota stelde ik vier doelstellingen voor mijn cultuurbeleid voorop. Ik som ze op. Ten eerste willen we een rijk cultureel landschap mogelijk maken. Ten tweede willen we de culturele competentie verhogen en de cultuurparticipatie verruimen. Ten derde willen we de stad als cultuuruimte herwaarderen. En ten vierde streven we naar een internationalisering van cultuur.

Het is met het oog op deze doelstellingen dat ik mijn beleid uitstippel. Het verhogen van cultuurparticipatie kan niet met één decreet verwezenlijkt worden. Het is een doelstelling die alle partners samen moeten bereiken. Ze vergt het stimuleren van de vraag, naast het onderling afstemmen van het aanbod. Daarenboven moet er een goede communicatie zijn tussen de instellingen en de burgers. Ik zet op een rijtje welke beleidsinitiatieven daarin passen. De lijst is zeker onvolledig.

Ten eerste werd het ontwerp van decreet lokaal cultuurbeleid op vrijdag 15 juni goedgekeurd in de commissie voor Cultuur. Dit ontwerp van decreet heeft niet alleen een impact op de cultuurcentra, de aanbodzijde, maar vergroot ook de beleidsaandacht voor cultuur op lokaal vlak. Het versterkt de bibliotheek als scharnierpunt in de cultuurparticipatie.

Een tweede initiatief is de oprichting van het Vlaams centrum voor Cultuurcommunicatie. Communicatie is een cruciaal element. Er is op dit moment geen centrale vergaarplaats waar informatie over het aanbod in heel Vlaanderen te vinden is, van de amateurkunstengroep tot de opera. Een derde initiatief is het reglement op de sociaal-artistieke projecten en de begeleiding daarnaartoe. Sinds we met dat reglement begonnen zijn, werden duizenden mensen voor het eerst naar kunst en cultuur geleid.

Ten vierde zijn er verschillende decreten op de kunsten, podiumkunsten, beeldende kunsten, enzovoort. Ten vijfde is er de aandacht voor de amateurkunsten, en ten zesde de aandacht voor het cultureel erfgoed, dat een aangelegenheid moet zijn waar iedereen zijn verhaal uit kan putten, of ons gemeenschappelijk verhaal mee kan actualiseren en opnieuw kan maken.

Ten zevende is er de zeer belangrijke aandacht voor kunsteducatie, zowel bij specifieke projecten

als bij de vormingsinstellingen. Ten achtste is er het feit dat in de begroting een specifiek bedrag ingeschreven staat voor projecten die de rechtstreekse cultuurparticipatie bevorderen. Ik beëindig hier mijn opsomming.

Uw zevende vraag was welke accenten van geleidelijkheid, initiërende voorzichtigheid en eigenheid ik in mijn participatiebeleid meen te kunnen aanstippen. Mijn betoog tot hiertoe getuigt er mijns inziens van dat mijn beleid inzake cultuurparticipatie breedsporig en diepgaand is, of althans moet zijn. Uiteraard is er ook plaats voor geleidelijkheid. Die zit niet alleen in de invoering van nieuwe maatregelen en de investering van nieuwe budgetten, maar ook in een geleidelijkheid van verwachtingen.

Het initiërende karakter zit in de vernieuwde regelgeving, de grondige herziening van bijvoorbeeld de culturele centra, de uitbouw van gemeenschapscentra, de aandacht voor cultuur zowel dicht bij de burger als op Vlaams niveau met de grote cultuurhuizen. De eigenheid wordt weerspiegeld in de herkenning en erkenning van culturele diversiteit enerzijds, en aandacht voor de waarde van het Vlaams cultuurleven anderzijds. Daarom bevat het project 'Dorp op Stap' ook een onderdeel waarin vijf bureaus van Vlaanderen worden uitgenodigd. Nog belangrijker echter zijn de accenten van transversaliteit en continuïteit.

Deze eerste reeks projecten willen we structureel inbedden in een cultuurparticipatiebeleid. We willen ook specifieke projecten aanbrenghen. We zijn daar niet alleen in 2001 mee begonnen. Ik ben ervan overtuigd dat ook mijn voorgangers daar aandacht voor hebben gehad. Zo hebben we reeds sinds 2000 een boeiend project waarin met organisaties van de Vierde Wereld projecten worden aangebracht en gestimuleerd, om ook mensen die het financieel of anderszins moeilijk hebben in onze samenleving in contact te brengen met kunst, en een culturele verrijking te bieden. Een evaluatie daarvan moet nog komen.

Culturele participatie is mijns inziens een mensenrecht. Er is al vaak discussie geweest over wat er eerst komt. De vraag is dan wie ooit geïnteresseerd zal zijn in cultuur, als hij niet voldoende materiële middelen heeft, of honger lijdt? Gelukkig ligt in onze samenleving de welvaart voor iedereen nu hoger, al moet er nog meer herverdeling zijn, want zelfs één persoon die er niet in kan delen, is er een te veel. Toch is geestelijke verrijking vaak veel belangrijker dan materiële. Dat is cultuur, de ziel van

onze samenleving. Ik probeer op heel veel terreinen zo veel mogelijk mensen dat recht te geven.

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Ik dank de minister voor zijn zeer uitgebreid antwoord. We zullen het wel altijd oneens blijven over bepaalde zaken, maar toch heb ik heel wat positieve dingen gehoord. Op zekere leeftijd is een mens vooral gelukkig met het positieve.

Toch had ik voor dit gegeven nog wat meer aandacht gewild. Daarom zullen we een motie indienen.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Librecht werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11 uur.*
